Nr 29. Lwów, 6. sierpnia 1920.

„ROLNIK"

OKŁADKA INSERATOWA.

Biura Redakcyi i Administracyi: Lwów, ul. Kopernika l. 20.

CENA OGŁOSZEŃ STOSOWNIE DO UMOWY.

Czytelników naszych prosimy, aby zamawiając cokolwiek podług inseratu w naszem piśmie, powoływali się zawsze na „Rolnika".

„Jest tyle sił w narodzie,
Jest tyle mnogo ludzi,
Niechże w nie Duch... wstąpi
I śpiące niech pobudzi!“

Wyspiański.

Nadeszła potrzeba ujawnienia sił narodu polskiego! Niebezpieczeństwo zagrażające Polsce niech pobudzi nas do czynu! Wzmocnijmy front! Zaopatrzmy skarb Polski!

Kupujmy

Pożyczkę Obrony i Odrodzenia Polski!

Nakładem Komitetu Towarzystwa Gospodarskiego we Lwowie wydaną została broszura z zakresu postępowego pszczelnictwa p. n.

Choroby pszczół

:: i sposób leczenia ich ::

według najnowszych badań zestawił

PROF. DR. JAN LECIEJEWSKI

Cena Mk 3

Nabywać można:

Towarzystwo Gospodarskie

Lwów, ul. Kopernika l. 20.

MŁOCARNIA z LOKOMOBILĄ 8 konną Shuttlewortha w zupełnie dobrym stanie do użytku **za cenę Mk 160.000** dostarczy natychmiast **„PILOT“ Lwów, Batorego 4.** (27—29)

Do **sprzedania**: 1 garnitur młocarniany Claytona 8 konny z elewatorem; 1 młocarnia Umratha szer. b. 60 cm. z podwójnym przyrządem do czyszczenia w bardzo dobrym stanie; 2 kosiarki i 3 żniwiarki w bardzo dobrym stanie z zapasowymi nożami. Zgłoszenia J. Rupp, Rohatyn. (27—28)

Mam do sprzedania w Stanisławowie: 4 konny **garnitur młocarniany** firmy Clayton & Shuttleworth (młocarnia jest w dobrym stanie, jedynie lokomobila potrzebuje naprawy); na folwarku w Roszniowie, poczta Stryhańce, stacya kolejowa Jezupol: **2 siewniki** „Kühnego“ do użytku (jeden 21 rzędowy, a drugi 19 rzędowy) **1 siewnik do nawozów** sztucznych, **1 siewnik do koniczyny, 1 kopaczka** i inne narzędzia, jak pług „Sacka“, brony żelazne (drapacze do perzu).

Zgłoszenia: Zygmunt Fischer, dzierżawca dóbr Kuropatniki, poczta Bursztyn.

Siewnik **Pracnera**, kompletny, nowy, kombinowany, 20 radlic, 20 lejków, sprzeda Stanisław Gurgul w Jarosławiu. (27—29)

Stowarzyszenie rolniczo-handlowe Związku chrześcijańskich dzierżawców

Stow. zarej. z ogr. poręką

we Lwowie,

ul. Kopernika 20, III. p. (ofic).

KUPUJE I SPRZEDAJE WSZELKIE PRODUKTA ROLNE, INWENTARZE ŻYWE, NARZĘDZIA I MASZYNY ROLNICZE i t. p.

POŚREDNICZY W SPRZEDAŻY I ZUKUPNIE DÓBR ZIEMSKICH, NABYWANIU DZIERŻAW i t. d.

BLIŻSZYCH WYJAŚNIEŃ UDZIELA DYREKCYA.

Nakładem Komitetu Tow. Gospodarskiego została wydaną broszura p. t.

„Zagospodarowanie zaniedbanych i zniszczonych sadów“

napisana przez **Antoniego Wróblewskiego.**

Z rysunkami w tekscie.

CENA ZA EGZEMPLARZ Mk 2·50.

Nabywać można wprost w Komitecie powyższego Towarzystwa we Lwowie **ul. Kopernika l. 20.**

Do **sprzedania PŁUG MOTOROWY** typu W.—D. używany, dobrze wyreperowany, w doskonałym stanie. Zarząd Dóbr Balice koło Medyki. (24—29)

Minorki, kogut i dwie kury, oraz młode z tegorocznego wylęgu, najwięcej nośny gatunek, zaraz do sprzedania loco kurnik Miejsce Piastowe, poczta tamże. (27—28)

Na folwarku Nowesioło, p. Cieszanów, są na sprzedaż **DWA BUHAJE** pełnej krwi, fryzy, jeden urodzony 8/8 1916 w Osieku, drugi urodzony w Nowem Siole z krowy importowanej 19/2 1918. (27—28)

Pług motorowy 80 HP. marki „WD“ w dobrym stanie do sprzedania. Informacyi udzieli Warsztat mechaniczny B. Szklarczyk we Lwowie, ul. 29. Listopada 97. (27—28)

Nr 29. Lwów, dnia 6. sierpnia 1920. Rok LII.

ROLNIK

PRENUMERATA wraz z przesyłką pocztową wynosi:
rocznie Mk 100·—
półrocznie „ 50·—.
Cena numeru pojedyńczego Mk 4·—.

ORGAN TOWARZYSTWA GOSPODARSKIEGO
WYCHODZI CO DRUGI PIĄTEK
pod redakcyą
KOMITETU REDAKCYJNEGO.
ADRES REDAKCYI I ADMINISTRACYI:
LWÓW, UL. KOPERNIKA 20,

Ogłoszenia i prenumeratę przyjmuje
Administracya „Rolnika“ tudzież Rady Oddziałów T. G.
Rękopisów Redakcya nie zwraca.
Reklamacye uwzględnia się tylko do wyjścia numeru następnego.
Przedruk artykułów bez podania źródła niedozwolony.

TREŚĆ:

M. GÓRSKI (przy współudziale St. Bartosiewicza).

Badania nad azotem i kwasem fosforowym w ziarnie owsa.

(Ciąg dalszy).

Wyniki analityczne.

Plony równoległych wazonów połączono do analizy razem. Przedtem jednak przekonano się, czy zawartość azotu w tych, jednakowo odżywianych roślinach jest jednakowa. W tym celu zbadano na azot ogólny plony kilku równoległych wazonów z seryi $K_2O = 0·5$ gr. Oto wyniki:

Dawka N = 0.6 gr		Nr wazonu	N ogółem	Dawka N = 1 gr		Nr wazonu	N ogółem
„	„	728	2·728%	„	„	689	2·835%
„	„	232	2·697 „	„	„	691	2·769 „
„	„	656	2·705 „	„	„	690	2·781 „
„	„	232	2·710 „	„	„	688	2·773 „
„	„	średnio	2·710%	„	„	średnio	2·790%

TABLICA II. Dawka $K_2O = 0·5$ gr.

Dawka N w gr.	N ogółem w %			N związków białkowych			N innych związków organicznych			
	I	II	średnio	I	II	średnio	z różnicy	I	II	średnio
0	1·725	1·684	1·704	1·507	1·534	1·520	0·184	0·189	0·189	0·189
0·1	1·612	1·563	1·588	1·434	1·389	1·412	0·175	0·176	0·167	0·171
0 2	1·720	1·670	1·695	1·604	1 582	1·593	0·102	0·143	0 139	0·141
0·3	1·917	1·923	1·920	1·805	1·797	1·801	0·119	0·161	—	0·161
0·4	2·183	2·203	2·193	1 967	2·028	1·997	0·196	0·154	0·195	0·174
0·5	2·502	2·523	2·512	2·328	2·344	2·336	0·176	0·174	—	0·174
0·6	2·723	2·734	2·728	2·477	2·470	2·474	0·254	0·208	0·206	0·207
0·8	2·936	2·947	2·941	2·643	2·667	4·655	0·286	0·235	0 241	0 238
1·0	2·806	2·809	2·808	2·582	2·577	2·580	0·228	0·190	0·194	0·192

TABLICA III. Dawka $K_2O = 1$ gr.

Dawka N w gr.	N ogółem w %			N związków białkowych			N innych związków organicznych			
	I	II	średnio	I	II	średnio	z różnicy	I	II	średnio
0	1·690	1·670	1·680	1·524	1·551	1·537	0·143	0 206	0·172	0·189
0·1	1·587	1·557	1·582	1·479	1·489	1·484	0·098	0·178	0·160	0·169
0·2	1·835	1·844	1·840	1·650	1·606	1·628	0·212	0·173	0·164	0·168
0·3	2 120	2·096	2·108	1·937	1 910	1·923	0·185	0·182	0·188	0·185
0·4	2·368	2·404	2·386	2·207	2·189	2·198	0·178	0·178	0·178	0·178
0·5	2·625	2·581	2·603	2·399	2·350	2·375	0·228	0·180	0·173	0·176
0·6	2 868	2·824	2 846	2·619	2·652	2·635	0·211	0·178	0·178	0·178
0·8	3·007	2·967	2·987	2·756	2·780	2·768	0·219	0·235	0·215	0·225
1·0	2·863	2·899	2·881	2·653	2·667	2·660	0·221	0·230	0·219	0·225

Gdy się w ten sposób przekonano, że azot ogólny w roślinach jednakowo nawiezionych nie ulega takim wahaniom, któreby można było stwierdzić zapomocą metod przez nas stosowanych, złączono plony z równoległych wazonów, by tym sposobem uzyskać większą ilość materyału analitycznego.

Otrzymane wyniki, dotyczące procentowej zawartości różnych form azotu, pomieściłem w tablicy II i III. Widzimy, że zawartość procentowa azotu w ziarnie owsa w zależności od nawożenia azotowego ulega bardzo znacznym zmianom od 1·582% aż do 2·987%. Przy dawce azotu 0·8 gr zawartość azotu staje się największą, by przy jeszcze wyższej dawce stać się już cokolwiek mniejszą. Ten wzrost procentowej zawartości azotu przypada całkowicie na azot związków białkowych, gdy zawartość azotu niebiałkowego zdaje się pozostawać stałą, wynosząc około 0·2%. Jedynie przy największych dawkach azotu daje się zauważyć nieznaczne podwyższenie zawartości azotu niebiałkowego. To podwyższenie leży wprawdzie prawie w granicach błędu analitycznego, jest ono jednak istotnem, bo powtarza się w obydwu seryach doświadczalnych.

Na szczególną uwagę zasługuje ta okoliczność, że rośliny nienawiezione azotem wykazują wyższą zawartość azotu, niż rośliny słabo tylko tym składnikiem pokarmowym zaopatrzone.

To samo zjawisko zauważyłem już dawniej w moich doświadczeniach nad wykorzystaniem azotu przez owies[8]). Oto liczby, które wtedy otrzymałem:

Dawka N	W postaci	Na % suchej substancyi
0	—	1·40
0·05 gr	Na NO_3	1·24
0·05 „	$(NH_4)_2SO_4$	1·34

E. J. Russell[14]) wskazuje również na ten stwierdzony przez różnych badaczy fakt, że rośliny odżywiane solami amonowemi wykazują większą zawartość procentową azotu, niż rośliny odżywiane azotanami:

Zawartość azotu w % suchej substancyi.

Roślina	Odżywiana azotanami	Odżywiana solami amonowemi	Badacz
Kukurydza	3·17	3·43	Mazé
Gorczyca	2·87	3·48	Krüger
Owies	1·80	2·05	Krüger
Pszenica	1·91	2·17	Hutchinson i Miller

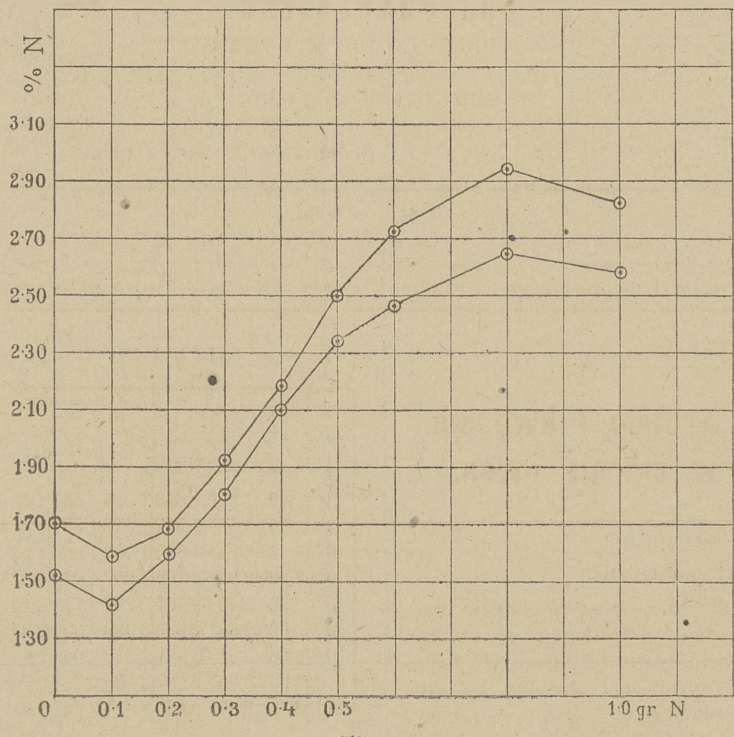

Fig. 1.

OSTOIA-OSTASZEWSKI.

Pogadanki hipologiczne.

LV. b)

Przerywam dalszy ciąg swoich wywodów, drukowanych w pogadance LV a), w No 25 z 18/6 b. r., by wysunąć naprzód sprawę bardzo ważną, a tą jest sprawa postulatów hodowców małorolnych, będących — jak to się poniżej pokaże — w niezupełnej zgodzie z decydującemi sferami. Otrzymałem 7/VII b. r. następujący list:

„Jaśnie Wielmożny Panie!

(brakuje jeszcze: „Dobrodzieju! „Jest to przeżytek takie tytułowanie — ale za to treść listu jest bardzo żywotna.) Czytajmy więc dalej:

„Znając JWPana z Jego zawsze śmiałego wypowiadania swych myśli, zdania i poglądów na sprawę hodowli koni w kraju, śmiem prosić o łaskawej trochę cierpliwości i przeczytać co JWPanu swojem i tutejszej okolicy drobnych i większych hodowców koni imieniem wypowiem!

Jestem w powiecie przeworskim 18-ty rok członkiem Rady Oddziału Tow. Gosp. na powiaty dawniej, raczej do niedawna: Jarosław, Przeworsk, Łańcut. Od roku Łańcut się usamodzielnił, kiedy się Przeworsk tego doczeka nie wiem, do Tow. Gosp. należymy do Jarosławia, a do Rady powiatowej do Łańcuta! Ale nie o to tu idzie.

Materyał w klaczach u zamożniejszych włościan jest powstały z krajowej rasy, łączonej z ogierami ciężkimi przez lat wiele dziesiątek, bo od czasu, gdy jeszcze furgony szwabskie i czeskie, zaprzęgnięte w ciężkie ogiery, towary do kraju woziły, a na postojach, wypoczynkach i na drogach stanowiły tutejsze rodzime klacze.

W ostatnich 20 latach doprowadzano klacze do perszerona w łańcuckim zamku, służącego do odwożenia bagaży gości zamkowych na dworzec kolejowy. W latach 1910—14 był też importowany perszeron ogier w sieniawskiej ordynacyi i tam wszystko co mogło klacze doprowadzało, byle się dochować grubego pokolenia.

Russell[11]) wysnuwa z tego wniosek, że jednostka azotu pobranego z azotanów działa bardziej energicznie na produkcyę substancyi roślinnej, niż taka sama jednostka azotu pobranego z soli amonowych. Z naszych doświadczeń widać, że i naturalne zapasy azotu, znajdujące się w glebie i w wysianem ziarnie a pobrane stąd przez roślinę, działają mniej energicznie na produkcyę roślinną niż azotany.

Z porównania tablicy II i III wynika wreszcie, że dawka potasu wywiera pewien wpływ na zawartość azotu w ziarnie: większa dawka potasu spowodowała cokolwiek większe nagromadzenie się azotu — widać to zwłaszcza przy średnich dawkach azotu.

Wszystkie tutaj podniesione właściwości najlepiej widać z graficznego przedstawienia wyników podanych w tablicy II i III.

Tablicy II odpowiada Fig. 1, a tablicy III Fig. 2. Na osi x-ów oznaczono dawki azotu, zaś na osi y-ów

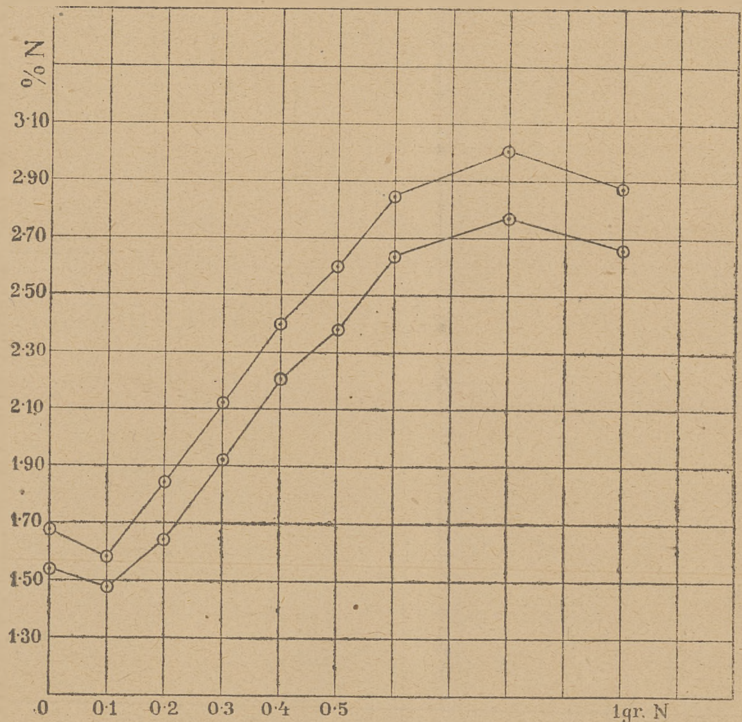

Fig. 2.

Stąd u nas w Przeworsku pięć ogierów stacyjnych rządowych za austryackiego rządu darmowało, a grubasy wszelkiego pokroju i wartości wieczorami i rankami i nocą, kryjąc się przed okiem żandarmeryi i zazdrośnych sąsiadów, nie mogły podołać robocie!

Na Budach Przeworskich ma Wicek Buczek po perszeronie ogiera szpaka, który w sezonie odstanowił 140 klaczy po 200 Mk, a niektórzy właściciele klaczy nadto dowozili mu owsa po 25 kg. Sam mi to opowiadał.

To znaczy, że żadne zakazy ani rozporządzenia tego nie zmienią. Chłop nasz chce mieć półciężkiego konia, co go bez szkody dla jego rozwoju można dwulatkiem użyć do pracy rolnej, którego pod nieobecność gospodarza baba z dziećmi obsłuży, a klacze matki tego typu są bardzo dobremi karmicielkami, wymiona pełne noszą jak szynki! Wprawdzie zarzucają mu przeciwnicy, że się wczas starzeje, ale chłop koniowi nie da się u siebie zestarzeć, a gdy go sprzedaje, cenę dostaje kilka razy wyższą, niż za przychowek po ogierze szlachetnym.

Aby więc ludzie, za swoich rządów u siebie, nie potrzebowali kryć się ze stanowieniem klaczy, ale to hodować mogli, czego im dla ich gleby, pracy, stosunkowo dobrych dróg, paszy, przy zastosowaniu postępowych narzędzi rolniczych potrzeba, należałoby dopomódz i poinformować nas, jak postąpić należy, aby założyć związek hodowców koni roboczych typu półciężkich, 155—160 ctm. wys., krępych a w nogach suchych grubasów, zdolnych do kłusa, gdy próżno wracają po odstawieniu 20 korcy buraków gościńcem do cukrowni przeworskiej, lub na weselu, albo gdy do miasteczka na jarmark jedzie albo do dworca kolejowego.

Takiego tu trzeba ogiera i gdyby kiedy jaka komisya we Francyi kupowała konie z ramienia Ministerstwa, złożylibyśmy każdy kwotę na zakupno takiego reproduktora na pierwszy początek.

Z prac poważnych hipologów wiem, że po kilku generacyach, stanowiąc klacze w ten sposób wychowane zawsze importowanym czystej krwi odpowiednim ogierem, otrzyma się swoją rodzimą rasę, raczej typ koni, jakich nam w naszych tu warunkach dla dworu i rozumnego rolnika-włościanina-hodowcy będzie praktyczny.

Proszę przy sposobności być na przeglądzie i klasyfikacyi klaczy i potem dać radę".

procentową zawartość azotu, przyczem krzywe górne odnoszą się do azotu ogólnego, a krzywe dolne do azotu białkowego. Z krzywych tych widzimy, że wzrost procentowej zawartości azotu zarówno ogólnego, jak i białkowego, odbywa się całkiem prawidłowo. Początkowo krzywe azotu ogólnego i białkowego przebiegają prawie że równolegle do siebie, a dopiero później odległość między niemi, będąca miarą zawartości azotu niebiałkowego, zwiększa się.

Teraz przechodzimy do podania i omówienia wyników badań na zawartość kwasu fosforowego. Szczególnym badaniom poddano tylko tę seryę doświadczeń, w których dawka potasu wynosiła 1 gr. Zbadano tu zawartość: 1) kwasu fosforowego ogółem; 2) kwasu fosforowego mineralnego + fitynowego; 3) kwasu fosforowego białkowego + lecytynowego. Otrzymane stąd wyniki umieszczono w tablicy IV. Seryę nawiezioną dawką $K_2O=0·5$ gr zbadano tylko na zawartość kwasu fosforowego ogółem, a wyniki umieszczono w tablicy V.

TABLICA IV.

Zawartość kwasu fosforowego w plonach owsa, wyprodukowanego przy dawce $K_2O=1$ gr.

Dawka N w gr	Zawartość procentowa kwasu fosforowego									
	ogółem			w formie fitynowej+mineralnej			w formie białkowej+lecytynowej bezpośredn.			w formie białkowe + lecytynowej z różnicy
	I	II	średnio	I	II	średnio	I	II	średnio	
0	0·68	—	0·68	—	—	—	—	—	—	—
0·1	0·58	0·58	0·58	0·093	—	0·093	0·44	—	0·44	0·49
0·2	0·52	0·51	0·52	0·069	0·070	0·070	0·45	0·45	0·45	0·44
0·3	0·49	0·48	0·49	0·074	0·068	0·071	0·40	0·41	0·41	0·41
0·4	0·50	0·50	0·50	0·068	—	0·068	0·40	—	0·40	0·43
0·5	0·52	—	0·52	0·092	0·104	0·098	0·39	—	0·39	0·42
0·6	0·51	—	0·51	0·092	—	0·092	0·41	—	0·41	0·42
0·8	0·55	—	0·55	0·095	—	0·095	0·44	—	0·44	0·46
1·0	0·59	0·59	0·59	0·103	—	0·103	0·50	—	0·50	0·49

TABLICA V.

Zawartość kwasu fosforowego w plonach owsa, wyprodukowanych przy dawce $K_2O=0·5$ gr.

Dawka N w gr	P_2O_5 ogółem		
	I	II	średnio
0	0·78	—	0·78
0·1	0·63	0·63	0·63
0·2	0·52	0·54	0·53
0·3	0·51	0·51	0·51
0·4	0·47	0·48	0·47
0·5	0·49	0·48	0·49
0·6	0·53	0·53	0·53
0·8	0·55	0·55	0·55
1·0	0·54	0·54	0·54

(Dokończenie nastąpi.)

Wiadomości bieżące.

Odezwa do rolników. Nieubłagany wróg wytężył wszystkie siły, by zgnieść i zniszczyć wszystko, do czego doszła Polska w ciągu wiekowego postępu i rozwoju. Zbliża się chwila, w której nie ma wyboru. Trzeba odeprzeć najazd — lub zginąć.

W tej groźnej chwili zwraca się Ojczyzna do synów swoich, wzywając wszystkich do obrony ojczystej ziemi naszej.

A gdy ziemi bronić potrzeba, gdy się ma chronić łany ojczyste by je nie zmieniono w step dziki i głuchy, to do tej obrony najwięcej masz prawa Ty, liczna rolników Drużyno, dla której zgon ojczysty nietylko matką żywicielką, ale i ukochaniem, bo tejże ziemi poświęciliście pracę i znój życia całego.

To też do was, bracia rolnicy, zwracamy się dziś z apelem, byście pomni na wszystkie wasze obowiązki murem stanęli dla ochrony sadyb ojczystych.

Wytrwać na stanowisku, na potrzeby Ojczyzny oddać wszystko, na co kogo tylko stać, samemu stanąć w miarę sił pod bronią, to dziś wasz święty obowiązek — to godna

Sądzę, że przedstawienie przed oczy czytelników *Rolnika* tego powyżej, w całości przytoczonego listu, jest bardzo na czasie. Ja z mojej strony przedstawię Sekcyi chowu koni projekt kwestyonaryusza, który mam nadzieję, że będzie uchwalony więc i rozesłany do odnośnych Oddziałów i gmin z pytaniem, jakich reproduktorów (kalibru, wagi, gatunku) żądają Oddziały, jakich gminy.

Autorowi powyższego listu posłałem odwrotnie statut przed laty przezemnie opracowany dla niedoszłego Sanockiego Związku hodowców koni wojskowych (remont) z życzeniem, by projektowany Związek hodowców koni roboczych pierwszy w Małopolsce rzeczywiście powstał.

Czasy się zmieniają. Dziś jest pora na kooperatywy. Dawny system „jałmużniany“, mam nadzieję, należeć wkrótce będzie do niepowrotnej przeszłości. Hodowcy koni winni się zrzeszać i tak pojedyńczo jak i zbiorowo zapisywać się do Małopolskiego Towarzystwa zachęty i pomocy w chowie koni, które na to powstało, by wszelkimi środkami, jakie im dostarczą członkowie, służyć zbiorowej pracy. Na to jednak potrzebne są fundusze. Im więcej będzie członków, tem M. T. Z. będzie mogło wydatniejszą dawać pomoc fachową, a w danym wypadku z mniejszymi kosztami przeprowadzać zakupna żądanego materyału hodowlanego, przeprowadzać je w dodatku siłami tych, którzy się mniej mylą, większą dają gwarancyę. Zresztą żądający pomocy fachowej, po złożeniu pieniędzy na kupno i koszta kupna, mogą wyrażać równocześnie swe życzenie kogo proszą, by im kupno przeprowadził, a nie wątpię, że chętnych służenia sprawie publicznej nie zabraknie.

Choć nie oficyalnie, mogę jednak zapewnić hodowców koni, że i austryackie czasy, w których uniemożliwiano hodowlę remont, należą do przeszłości. Związki hodowlane będą mogły chować co zechcą: choćby „hippopotamy“. Austryacki t. z. *Körungs Gesetz* był antykonstytucyjny. Ustawa polska o licencyonowaniu ogierów może się tyczyć tylko „jakości“ lecz nie „gatunku“, a faktycznie możnaby się bez niej zupełnie obejść, gdyby się poszło w ślady Anglii. Dziś ta ustawa jest przedwczesną, jutro będzie zbyteczną.

Polaka odpowiedź tym, którzy rzucićby chcieli na rolników naszych cień egoizmu i prywaty.

Więc wytężyć trzeba wszystkie siły. Każdy oddział, każda miejscowa organizacya naszego Towarzystwa niech stanie się ośrodkiem polskiej organizacyi pracy dla obrony dobra narodowego i kultury. Przykładem i słowem zachęcać trzeba innych — wskazując na to, że dziś niema wyboru — bo kto nie zwycięży, ten zginie.

Z imieniem Przedwiecznego na ustach i w sercu stawajmy w szeregu dla odparcia nawały, z niezłomną wiarą w zwycięstwo, bo z nami Bóg.

We Lwowie, dnia 12. lipca 1920 r.

Za Komitet Towarzystwa Gospodarskiego:

W. Czartoryski, m. p.

W sprawie nawozów pomocniczych. Ministerstwo rolnictwa czyniło zabiegi w celu dostarczenia rolnikom najpotrzebniejszych nawozów pomocniczych fosforowych, azototowych i potasowych.

Na wiosnę b. r. z pomocą rządu zostały sprowadzone niezbędne surowce i obecnie na czas siewów jesiennych trzy fabryki superfosfatów (pod Poznaniem, pod Krakowem i w Warszawie) dostarczą około 1.200 wagonów superfosfatu. Prócz tego Ministerstwo rolnictwa zakupiło w Norwegii 300 wagonów superfosfatu, tak, iż ogółem nawozów fosforowych — superfosfatów rolnicy będą mieli do dyspozycyi pod zboże ozime około 1.500 wagonów. Superfosfaty będą sprzedawane albo na wymianę za zboże, licząc po 80 kg zboża za 100 kg superfosfatu, albo też za gotówkę.

Żużli Thomasa za granicą dotąd nie można było kupić, a w Kongresówce nawozów tych produkować nie można.

Nawozy azotowe w formie saletry zostały sprowadzone w tym roku z Anglii w ilości 1.460 wagonów. Saletra zakupiona została przez Kooperacyę rolną w Warszawie przy pomocy rządu w zamiennym handlu za cukier poznański, wobec czego sprzedawano saletrę również na wymianę za zboże w stosunku 160 kg zboża za 100 kg saletry, lub za buraki cukrowe w stosunku 1.200 kg buraków cukrowych za 100 kg saletry. Saletra użytą została głównie pod buraki cukrowe i owies, część zaś w ilości około 300 wagonów pozostaje jeszcze do sprzedania w Kooperacyi rolnej.

Nawozów potasowych obecnie dostarczały kopalnie soli potasowych w Kałuszu, które w r 1920 dostarczyły przeszło 1.000 wagonów soli potasowej i kainitu. Ceny tych nawozów za jeden wagon — 10.000 kg — od dnia 1. czerwca są następujące: Kainit 10 prc. — 3.800 Mk. Sól potasowa 20 prc — 9.520 Mk, 25 prc. — 11.900 Mk, 30 prc. — 14.280 Mk, 39 prc. 18.600 Mk.

Sprzedażą nawozów sztucznych zajmują się kooperatywy rolnicze: w b. Kongresówce — Kooperacya rolna i Syndykaty rolnicze z ich filiami, oraz Centrala stowarzyszeń spółdzielczych i jej oddziały; w Małopolsce — Związek ekonom. Kółek roln. w Krakowie i Syndykat rolniczy w Krakowie, oraz Bank rolniczy we Lwowie i do tych instytucyi rolnicy zgłaszać winni swe zapotrzebowania.

Przedłużenie terminu dla stosowania ustawy o dzierżawach przymusowych. Na posiedzeniu Sejmu w dniu 14. lipca b. r. została uchwalona ustawa w przedmiocie uzupełnienia i częściowej zmiany ustawy z dnia 18. marca 1920 r. o wydzierżawianiu niezagospodarowanych użytków rolnych.

Na mocy ustawy z dnia 18. marca 1920 r. Ministerstwu rolnictwa przysługiwało prawo wydzierżawiania przymusowego tych użytków rolnych w roku 1920 jedynie do dnia 1. lipca 1920 r. Ministerstwo rolnictwa stwierdziwszy, że okres do dnia 1. lipca 1920 r. okazał się za krótki, aby ustawa mogła wywrzeć wpływ wystarczający na posiadaczy gruntów leżących odłogiem przez pobudzenie ich bądź to do samodzielnego zagospodarowywania tych gruntów, bądź do wydzierżawiania ich w drodze dobrowolnej, wystąpiło do Sejmu o ustanowienie nowego terminu dla stosowania ustawy o dzierżawach przymusowych.

Na mocy zatem uchwalonej ustawy w roku bieżącym przymusowe dzierżawy stosowane będą ponownie od dnia 15. września do 31. grudnia, o ile grunty leżące odłogiem nie zostaną do dnia 15. września przez swych posiadaczy wydzierżawione w drodze dobrowolnej.

W sprawie podkarmiania pszczół. Niezwykle pomyślna (wczesna i pogodna) wiosna w bież. roku ogromnie dodatnio wpłynęła na rozwój pszczół. Dzięki pogodzie i obfitości zbiorów pnie pszczół doszły bardzo wcześnie do siły i wykorzystały dobrze zbiory miodu z drzew owocowych, rzepaku, grochownika białego (akacyi), koniczyn, ognichy, lipy, gryki To też pszczoły mają już zapewnione zapasy na cały rok, często z bardzo znaczną nadwyżką. Jednak koniec zbiorów t. zw. „głównego pożytku“ może nie być tak pomyślny, mogą przepaść zbiory z późnych gryk, saradelli, wrzosów. Wobec tego Ministerstwo rolnictwa uważa za swój obowiązek przestrzedz właścicieli pasiek, aby bardzo oględnie zbierali miód od pszczół. Potrzebna na zimę ilość zapasów, t. j. 12—15 kg miodu, powinna zostać nieporuszona w każdym ulu. Prócz tego pewną ilość miodu trzeba zarezerwować dla nowych roi, które przy gorszej pogodzie mogą nie zdążyć zebrać dostatecznych zapasów na zimę. Odebrany być winien tylko nadmiar miodu i to po sprawdzeniu we wszystkich rojach tak starych jak i młodych, czy nie potrzebują uzupełnienia zapasów. Zapas miodu potrzebny pszczołom do przepędzenia zimy i wczesnej wiosny, aż do nastania zbiorów w polu powinien być dodany przed połową września. Karmienie pszczół w jesieni, zimie, poczęści i na wiosnę, z wielu względów jest złe i naraża pszczoły na różne przypadłości, jak: zaperzenie, rabunek, nierzadko śmierć głodową.

W latach niepomyślnych dla pszczół, jak w r. 1918 i 1919, Ministerstwo rolnictwa ratowało pasieki, udzielając cukru dla podkarmiania. Przydział cukru dla pszczół był robiony z uszczerbkiem potrzeb ludności. Na wiosnę bież. roku, pomimo bardzo małych zapasów, 30 wagonów czystego cukru zostało rozdzielone dla pszczół w b. Kongresówce i Małopolsce. Po tak jednak pomyślnej wiośnie i lecie, obecnie pomoc państwowa jest zbyteczna i wobec braku cukru w kraju właściciele pasiek w żadnym razie na przydział cukru liczyć nie mogą.

Uprzedzając o powyższem, Ministerstwo rolnictwa zwraca uwagę właścicieli pasiek na konieczność zachowania dla pszczół według powyższych wskazówek niezbędnych ilości miodu.

Jarmark w Królewcu. Ministerstwo rolnictwa otrzymało zawiadomienie, że w Królewcu odbędzie się „Pierwszy wschodnio-niemiecki jarmark w Królewcu“ od dn. 15. do 20. sierpnia b. r. Jarmark będzie obejmował pięć grup: 1) Przedmioty zapotrzebowania rolnictwa. 2) Tkaniny, ubrania, wyroby skórzane i buty. 3) Meble i przedmioty użytku domowego. 4) Środki żywności i tytoń. 5) Wschodnio-pruskie specyalności.

Zadaniem jarmarku ma być wzmocnienie stosunków handlowych między Niemcami a Prusami Wschodniemi, których utraty rynków obawiają się Niemcy. Prusy Zachodnie, Pomorze i dawne prowincye wschodnio-niemieckie wezmą w jarmarku udział. Urządzeniem jarmarku zajmuje się urząd dla jarmarków przy pomocy Magistratu i Izby handlowej, rolniczej i przemysłowej w Królewcu.

Udział Polski w tym jarmarku byłby pożądany dla zaznaczenia łączności gospodarczej w Prusami Wschodniemi.

Organizacya pomocy rolnej.

W sprawie rozdziału sprowadzonych nasion zbóż ozimych z Poznańskiego. Na konferencyi Ministerstwa rolnictwa uchwalono następujące wnioski:

1) Nasiona żyta Petkuskiego, sprzętu r. 1920, w b. Kongresówce i Małopolsce, a pochodzące z nasion, sprowadzonych z Poznańskiego w r. 1919 jako nasiona kwalifikowane przez tamtejsze Izby rolnicze bez wymienienia odsiewu, przyjmuje się w r. 1920 za III (trzeci) odsiew żyta Petkuskiego.

2) Nasiona żyta Petkuskiego, sprowadzonego z Poznańskiego w r. 1920 jako nasiona kwalifikowane bez oznaczenia odsiewu, przyjmuje się za III (trzeci) odsiew żyta Petkuskiego.

3) Ceny: a) za zboże oryginalne, dowolne—według umowy;

b) I-sze odsiewy — ceny oznaczone przez Min. aprowiz. w porozumieniu z Min rol. z dodatkiem 30%;

c) II e i III e odsiewy—ceny oznaczone przez Min. aprow. w porozumieniu z Min. rol. z dodatkiem 20%.

4) Dla odświeżenia materyału siewnego ozimego żyta Petkuskiego i selekcyjnych odmian ozimej pszenicy i jęczmienia na potrzeby b. Kongresówki i Małopolski, Min rol. po porozumieniu się z Min. aprow. za pośrednictwem P. U Z. sprowadza na sezon jesienny w r. 1920 z b. zaboru pruskiego 500 wagonów nasion żyta ozimego, pszenicy i jęczmienia ozimego łącznie. Z tej ilości 300 wagonów zostało przeznaczone dla b. Kongresówki, a 200 wagonów dla Małopolski.

5) Z 300 wagonów nasion, przeznaczonych dla b. Kongresówki w pierwszej kolejności przeznacza się 80 wagonów nasion zamówionych według wskazówek Sekcji nasiennej C. T. R. dla gospodarstw prowadzących hodowlę nasion większej i mniejszej własności, w tem 15 wagonów dla Towarzystwa połączonych krajowych hodowli nasion selekcyjnych „Granum".

Pozostało 220 wagonów podzielone zostają po połowie pomiędzy Kooperacyę rolną i Centralę stowarz. spółdzielczych (Tamka 1) na potrzeby siewne dla gospodarstw pragnących odświeżyć nasiona.

6) Na zasadzie porozumienia pomiędzy Min. aprowizacyi i Min. rol. sprzedaż nasion oryginalnych oraz ich odsiewów i nasion sprowadzonych z Poznańskiego powierzoną została w b. Kongresówce; a) Kooperacyi rolnej oraz związanym z nią Syndykatom rolniczym i ich filiom, Centrali stowarzyszeń spółdzielczych i jej oddziałom, c) Stowarzyszeniu połączonych krajowych hodowli nasion „Granum"; w Małopolsce zaś Syndykat rolniczy i Związek ekonomiczny Kółek rolniczych w Krakowie i Bank rolniczy we Lwowie. Firmy prywatne zostały od tej sprzedaży i pośrednictwa w handlu nasion selekcyjnych wykluczone.

7) Wszyscy rolnicy, pragnący nabywać nasiona zbóż ozimych oryginalnych i ich odsiewy winni zgłaszać swe zapotrzebowanie do wyżej wymienionych organizacyi handlowych. Rolnicy w b. Kongresówce i Małopolsce mogą zakupywać te nasiona i wprost od producentów we własnym powiecie, przedstawiając stosownie do artykułu 4 rozporządzenia Min. aprowizacyi i Min. rol. w przedmiocie obrotu zbożem siewnem w r 1920/21 na to pozwolenie miejscowego starosty, wojewody albo Min. rol.

8) Instytucye pośredniczące w sprzedaży nasion zbóż ozimych: Kooperacya rolna, Centrala stow. spółdz. i Spółka „Granum" w b. Kongresówce, Syndykat rolniczy i Związek ekon. Kółek rolniczych w Krakowie i Bank rolniczy we Lwowie winny przedstawić Min. rol. — Sekcyi nasiennej C. T. R., a w Małopolsce Inspektor. roln., Małopolskiemu Tow. rolnemu w Krakowie i Tow. Gosp. we Lwowie do dnia 15. października 1920 r. spisy gospodarstw z oznaczeniem ilości i rodzaju nasion, którym nasiona w r. 1920 zostały przez nich dostarczone.

9) Sekcya nasienna C. T. R oraz Sekcye nasienne Małopolskiego Tow. rolniczego i Towarzystwo Gospodarskie we Lwowie winni prowadzić ewidencyę gospodarstw nasiennych sprowadzających w roku 1920 nasiona oryginalne i ich pierwsze trzy odsiewy.

10) Zaproponować Sekcyi nasiennej C. T. R. w porozumieniu z Centralą stow. spółdziel i Kooperacyę rolniczą zorganizowanie włościańskiej zbiorowej reprodukcyi nasion.

Z tą samą propozycyą Ministerstwo rolnictwa zwróci się do Małopolskiego Towarzystwa rolniczego.

Rozporządzenia władz.

Tymczasowa instrukcya dla Urzędów ziemskich w przedmiocie parcelacyi większych posiadłości ziemskich.

(Dokończenie).

Art. 30. Po przeprowadzeniu klasyfikacyi i szacunku i wykonania najprostszych melioracyi, komisarz ziemski zwołuje powiatową radę ziemską, która wydaje opinię co do sporządzonego przez niego ogólnego projektu zużytkowania objektu parcelacyjnego. Opinia ta, zaprotokołowana i dołączona do akt sprawy, ma służyć komisarzowi ziemskiemu za podstawę do opracowania szczegółowego projektu parcelacyjnego. Wszelkie odchylenie lub nieuwzględnienie tej opinii winny być przez komisarza ziemskiego szczegółowo umotywowane.

Art. 31. Po zamknięciu listy zgłoszeń komisarz ziemski powołuje komisyę kwalifikacyjno-doradczą. Do składu komisyi należą: komisarz, ziemski jako przewodniczący, i trzej członkowie, wyznaczeni przez miejscową radę gminną.

Art. 32. O ile parcelowany objekt położony jest przy granicy paru gmin, wtedy do komisyi kwalifikacyjno-doradczej wchodzi 2-ch delegatów rady tej gminy, w której objekt parcelowany jest położony, i po 1 delegacie z gmin sąsiednich.

Art. 33. Delegatami rad gminnych do komisyi kwalifikacyjno-doradczej nie mogą być osoby, które albo same, albo ich żony, albo krewni w bocznej linii — pierwszych czterech stopni i powinowaci pierwszych trzech stopni reflektują na nabycie ziemi z parcelowanego objektu.

Art. 34. Przed przystąpieniem do kwalifikowania, członkowie komisyi kwalifikacyjno-doradczej składają (według ustalonego wzoru) deklaracyę, że niema powodów, skutkujących wyłączenie w myśl art. 33 niniejszej instrukcyi, i że przy kwalifikowaniu kandydatów nie będą powodować się ubocznymi celami.

Art. 35. Przy kwalifikowaniu decyduje zwykła większość głosów; przy równej ilości głosów, głos przewodniczącego rozstrzyga.

Art. 36. Zadaniem komisyi kwalifikacyjno-doradczej jest: a) wybranie z nadesłanych zgłoszeń tych kandydatów, którzy, w myśl uchwały sejmowej, mają prawo do otrzymania ziemi oraz dają gwarancyę racyonalnego prowadzenia gospodarstwa, b) ustalenie kolejności, w jakiej kandydaci ci mogą otrzymać:

1) kolonie samodzielne;

2) parcele dodatkowe;

3) parcele rzemieślnicze.

Art. 37. Przy ustaleniu kolejności kandydatów na kolonie samodzielne mają pierwszeństwo:

a) miejscowa służba folwarczna;

b) dotychczasowi bezrolni dzierżawcy objektu parcelowanego;

c) dotychczasowi małorolni dzierżawcy objektu parcelacyjnego, o ile zobowiązali się przekazać posiadane tytułem własności grunta na wzmocnienie sąsiednich karłowatych gospodarstw;

d) inwalidzi wojenni, zdolni do pracy na roli, stali mieszkańcy gminy, w obrębie której położony jest parcelowany objekt;

e) bezrolni stali mieszkańcy wsi graniczących z parcelowanym objektem, oraz służba folwarczna okolicznych majątków, która straciła miejsce na skutek częściowej lub całkowitej parcelacyi tych majątków;

f) małorolni, stali mieszkańcy wsi graniczących z parcelowanym objektem, o ile zobowiązali się przekazać posiadane tytułem własności grunta na wzmocnienie sąsiednich karłowatych gospodarstw;

g) bezrolni stali mieszkańcy gminy, w obrębie której położony jest parcelowany majątek;

h) małorolni stali mieszkańcy gminy, w obrębie której położony jest parcelowany majątek, o ile zobowiązali się przekazać posiadane tytułem własności grunta na wzmocnienie sąsiednich karłowatych gospodarstw, i

i) bezrolni małorolni, stali mieszkańcy danego powiatu, o ile zobowiązali się przekazać posiadane tytułem własności grunta na wzmocnienie sąsiednich karłowatych gospodarstw.

Art. 38. Z pośród wybranych kandydatów komisya kwalifikacyjno-doradcza ustala podwójną w stosunku do projektowanych parcel — ilość kandydatów na nabywców.

Art. 39. Czynności komisyi kwalifikacyjno-doradczej w stosunku do parcel projektowanych na cele specyalne w myśl art. 6 p. a, b, c i d wykonywują Rady powiatowe.

Art. 40. Szczegółowy projekt parcelacyi winien być ściśle uzależniony:

a) od miejscowych warunków agrarnych;

b) od rodzaju rozmieszczenia i konfiguracyi poszczególnych użytków;

c) od ilości i jakości zakwalifikowanych kandydatów.

Art. 41. Przy opracowaniu projektu należy:

a) przedewszystkiem uwzględnić w miarę rzeczywistej potrzeby zapotrzebowania na cele ogólne zgłoszone do Urzędu ziemskiego przez poszczególne Ministerstwa, parafie, samorządy powiatowe i gminne i instytucye społeczne i zawodowe;

b) wydzielić grunta dla zabezpiecz nia odpowiedniego zużytkowania budynków folwarcznych, specyalnych kultur i t. p.;

c) wyznaczyć grunta na parcelacyę sąsiedzką;

d) wyznaczyć grunta na kolonię dla rzemieślników wiejskich;

e) wyznaczyć grunta przeznaczone dla wspólnego zużytkowania przyszłych nabywców, jako to: kopalnie żwiru, piasku, gliny, wodopoje i t. p.

Art. 42. Sadzawki i stawy nadające się na gospodarstwo rybne bez względu na ich obecny stan w miarę możności winny stanowić jedno gospodarstwo z dostatecznem zabezpieczeniem odpływu i dopływu wody oraz z dostateczną ilością brzegów i gruntu ornego, niezbędnego do racyonalnego prowadzenia gospodarstwa rybnego.

Art. 43. Zależnie od wielkości i stanu budynków mieszkalnych i gospodarczych w parcelowanym majątku należy przeznaczać je bądź na pomieszczenie zakładów mających charakter użyteczności publicznej, bądź włączać, o ile nie nadają się do przeniesienia do takich kolonii, w których mogłyby być jak najlepiej zużytkowane.

Art. 44. O ile na terenie parcelowanym znajdują się sady lub inne specyalne kultury, należy je w celu racyonalnego prowadzenia wydzielić w odrębną kolonią z odpowiednią ilością ziemi.

Art. 45. Przy wyznaczaniu terenów na parcelacyę sąsiedzką należy dążyć, by parcele dodatkowe, w wypadku powiększenia gospodarstw karłowatych, skomasowanych, były wycięte przy zasadniczych koloniach i tworzyły łącznie z niemi figury prawidłowe. Przy powiększeniu zaś karłowatych gospodarstw będących w szachownicy, wyznaczony na wzmocnienie ich teren wraz z obszarem, który będzie podlegać komasacyi, winien tw rzyć racyonalną figurę.

Art. 46. Projekt podziału i urządzenia terenu przeznaczonego na kolonie robotnicze, urzędnicze i t. p. może być uskuteczniony bezpośrednio przez komisarza ziemskiego lub też przez odpowiednie instytucye i stowarzyszenia upoważnione przez okręgowy Urząd ziemski.

Przepisy normujące przekazywanie odpowiednim instytucyom i stowarzyszeniom terenów na kolonie robotnicze, urzędnicze i t. p. oraz zasady wykonania projektu i urządzenia terenowego będą wydane oddzielnie.

Art. 47. Po wyznaczeniu gruntów w myśl art. 41. pozostały teren należy podzielić na samodzielne kolonie rolnicze, przyczem obszar poszczególnych kolonii winien być uzależniony:

a) od rodzaju gleby;

b) od indywidualnych zdolności fachowego przygotowania i zasobów gospodarczych poszczególnych kandydatów na nabycie ziemi.

Art. 48. Po ułożeniu szczegółowego projektu parcelacyi kom. ziem. komunikuje go na piśmie geometrze w celu wykonania technicznego, ilustrując odpowiednim szkicem odręcznym.

Art. 49. Przy projektowaniu kolonii należy przestrzegać:

a) aby każda kolonia miała jak najlepsze warunki orki, dgod ny dojazd, zapewnioną dostateczną ilość wody zdatnej do picia, przyczem stosunek różnych użytków, o ile możności winien być we wszystkich koloniach jednakowy; odstęstwo od tej zasady może być uzależnione od specyalnego przeznaczenia kolonii (np. osada młynarska, parcele dodatkowe uzupełniające i t. p.) lub też od rodzaju użytków, wchodzących w skład kolon i (np. kolonię posiadające gorsze; grunta orne winny otrzymać lepsze łąki i w większej ilości)-

b) aby poszczególne kolonie posiadały wszystkie rodzaje użytków w jednej parceli; gdy zaś miejscowe warunki zmuszają do odstępstwa od tego, aby ilość parcel jednej kolonii nie była większa od ilości rodzajów użytku, jedynie w wypadkach, gdy tego wymagają względy gospodarcze, a znaczniejsze różnice klas poszczególnych użytków upoważniają, dopuszczalne jest wydzielenie danego użytku w dwóch parcelach.

Art. 50. Stosunek szerokości do długości parcel nie powinien przekraczać jednego do dziesięciu. Wydłużenie większe jest dopuszczalne, gdy parcela przecięta jest drogą lub zawiera różne użytki.

Art. 51. Ilość dróg winna być minimalna i dostatecznie zabezpieczać dogodne połączenia kolonii z ogólnemi drogami komunikacyjnemi, przyczem drogi okopane rowami lub wysadzone drzewami należy w miarę możności pozostawić bez zmian.

Art. 52. Nowoprojektowane drogi winny być w miarę możności przeprowadzane w kierunkach prostych przez miejscowości wyższe, równe i suche i łączyć się pod kątami prostymi.

Art. 53. Szerokość dróg winna wynosić zgodnie z rozporządzeniem budowlano-policyjnem dla wsi (*Dziennik rozporządzeń* Nr 99 z dnia 9.XII 1917 r.):

a) komunikacyjnych ogólnych i ulic wiejskich 12 metrów;

b) komunikacyjnych wewnętrznych (służących wyłącznie dla komunikacyi miejscowej) 9 metrów;

c) dojazdowych 3—5 metrów.

Art. 54. Drogi dojazdowe należy projektować tylko w wypadkach istotnej potrzeby (dojazd do łąk, lasu, kopalni torfu, piasku i t. d.).

Art. 55. W wypadkach, gdy parcelę ma przeciąć droga lub rów, należy przestrzegać, aby odcinki parceli dogodne były do racyonalnej uprawy.

Art. 56. Rowy, strumienie i rzeczki, o ile mają wyraźne i nie ulegające zmianom koryto, mogą stanowić granice parcel.

Art. 57. Załomy granic poszczególnych parcel winny się zlewać z naturalnymi załomami ogólnych granic, dróg, rowów lub granicami oddzielnych użytków.

Art. 58. Parowy i wąwozy mogą wchodzić całkowicie do jednej kolonii, gdy możliwe jest połączenie pomiędzy poszczególnemi częściami danej kolonii, lub też stanowić granicę, która w tym wypadku iść winna środkiem dna parowów lub wąwozów.

Art. 59. Po wniesieniu na plan szczegółowego projektu parcelacyjnego geometra sporządza szczegółowy rejestr pomiarowo-klasyfikacyjny.

Art. 60. Szacunek dróg i gruntów, przeznaczonych do wspólnego użyt owania, rozłożony zostaje pomiędzy poszczególne kolonie i parcele, w stosunku proporcyonalnym do wartości każdej kolonii.

Art. 61. Na zasadzie szczegółowego rejestru pomiarowo-klasafikacyjnego, komisarz ziemski sporządza wykaz podstawowego szacunku poszczególnych kolonii i parcel.

Art. 62. Podstawowy szacunek kolonii, w zależności od konfiguracyi, od znacznej ilości użytków klas niższych, od położenia parceli w stosunku do sieci dróg, od spadów terenu, stanu kulturz i t. p., może uledz zmianie.

Art, 63. Podwyższenia lub obniżenia szacunku kolonii przez kom. ziem. należycie uzasadnione nie mogą przekracza 25% podstawowego szacunku.

Art. 64. Na podstawie wyników powyższych czynności komisarz ziemski, załączając listę kandydatów zakwalifikowanych przez komisyę kwalifikacyjno-doradczą (art. 38) z oznaczeniem projektowanej dla każdego z nich kolonii, przedstawia w formie umotywowanego wniosku projekt wykonania parcelacyi z uwzględnieniem osadnictwa i proponuje wysokość potrzebnej pomocy rolnej.

Art. 65. We wniosku tym winno być podane:

a) termin sporządzenia z proponowanymi nabywcami przedwstępnych umów kupna-sprzedaży wyznaczonych im kolonii oraz termin oddania im tych kolonii w faktyczne posiadanie;

b) wysokość zadatków, jaka winna być pobrana od nowonabywców przed objęciem przez nich kolonii w posiadanie;

c) zobowiązania, jakie winni zaciągnąć nowonabywcy tych kolonii, które posiadają specyalne cechy;

d) sposób likwidacyi gospodarstwa w parcelowanym objekcie z uwzględnieniem udziału nowonabywców w budowlach przeznaczonych do podziału, w ruchomościach, oraz krestencyi, znajdujących się na parcelowanym objekcie, o ile gospodarstwo prowadzone jest przez Urzędy ziemskie, lub zostało im częściowo przekazane przez okręgowy zarząd dóbr państwowych.

Art. 66. Termin sporządzenia umowy przedwstępnej (art. 65 p.) winien poprzedzać lub odpowiadać terminowi objęcia przez nowonabywców kolonii w posiadanie; termin zaś objęcia w posiadanie kolonii powinien być tak wyrachowany, aby nie zachodziła przerwa w prowadzeniu gospodarstwa na danym objekcie, a w razie ostatecznym odpowiadał terminowi ukończenia dzierżawy danego objektu, o ile ta ostatnia ma miejsce.

Art. 67. Wysokość zadatku (art. 65 p. b) winna wynosić od 15—30% ostatecznego szacunku danej kolonii (art. 64) w zależności od stanu majątkowego i specyalnych warunków, w jakich znajduje się nowonabywca oraz nabywana przezeń kolonia.

Art. 68. Pod zobowiązaniami, przewidzianemi w art. 65 p. c.), należy rozumieć zobowiązania specyalne, przywiązane do osoby nowonabywcy i wydzielanej mu kolonii, np. obowiązek przeprowadzenia melioracyi, dołączenia do hipoteki nabywanej kolonii poprzednio posiadanego gopodarstwa lub odsprzedaży tego gospodarstwa sąsiednim właścicielom karłowatych gospodarstw.

Art. 69. Likwidacya gospodarstwa w parcelowanym objekcie (art. 65 p. d.) po uwzględnieniu zastrzeżeń poczynionych w tej mierze przez okręgowy Urząd ziemski winna przewidzieć:

a) jakie mianowicie inwentarze, krestencya, zapasy i wogóle ruchomości na zasadzie poprzednich zgłoszeń należy odsprzedać projektowanym nabywcom kolonii, celem okazania im skutecznej pomocy przy zagospodarowaniu nabywanych kolonii z podaniem szczegółowej repartycyi;

b) sposób zużytkowania pozostałości.

Za podstawę do określenia ceny sprzedaży winien być brany szacunek przeprowadzony w myśl art. 28 niniejszej instrukcyi, przyczem pozostałość może być przekazana innym majątkom parcelowanym przez okręgowy Urząd ziemski lub też rozprzedana drogą licytacyi.

Art. 70. Sporządzony w ten sposób operat parcelacyjny, zawierający:

a) szczegółowy opis parcelacyjny majątku z załącznikami:

b) wyniki ekspertyzy melioracyjnej;

c) wszelkie dowody w sprawie zamian gruntów, wyprostowań granic, likwidacyi sporów granicznych i t. p.;

d) opinie rzeczoznawców w sprawie wyłączeń z parcelowanego objektu;

e) opinie komisarza ochrony lasów w sprawie rozparcelowania, przemiany lub zamiany użytków leśnych;

f) zgłoszenia na nabycie ziemi;

g) deklaracye członków komisyi kwalifikacyjno-doradczej;

h) opinie Rady powiatowej w sprawie projektu parcelacyi;

i) protokół klasyfikacyjno-szacunkowy z kalką klasyfikacyjną;

j) listy reflektantów zakwalifikowanych jako kandydatów na nabycie kolonii i parcel, sporządzone w myśl art. 36;

k) wykazy proponowanych nabywców, sporządzone w myśl art. 38 niniejszej ustawy;

l) wniosek o sposobie wykonania parcelacyi;

m) plan szczegółowego projektu parcelacyi z odpowiednimi rejestrami;

n) protokół graniczny,

komisarz ziemski przesyła do okręgowego Urzędu ziemskiego.

Art. 71. Po otrzymaniu i rozpatrzeniu operatu prezes okręgowego Urzędu ziemskiego przy udziale kierowników wydziału decyzyą swą zatwierdza przedłożony przez Komisarza ziemskiego plan parcelacyi lub wprowadza w nim potrzebne zmiany, ustalając ostatecznie nabywców dla poszczególnych kolonii, cenę sprzedażną, zobowiązania nowonabywców tych kolonii, wysokość potrzebnej pomocy rolnej oraz sposób likwidacyi gospodarstwa parcelowanego objektu (art. 69), określając jednocześnie termin wprowadzenia nowonabywców w posiadanie, i komunikuje Głównemu Urzędowi ziemskiemu liczbę kolonii przeznacz nych na cele osadnictwa.

Art. 72. Sprzedażną cenę kolonii okręgowy Urząd ziemski określa według szczegółowej instrukcyi specyalnie w tej mierze wydanej.

Art. 73. Nowonabywcy wydzielonych kolonii są obowiązani:

a) stanąć na każde żądanie według uznania okręgowego Urzędu ziemskiego do zawarcia formarnego aktu kupna-sprzedaży i załatwienia formalności hipotecznych;

b) do czasu zawarcia aktu kupna-sprzedaży uiszczać od niedopłaconej sumy procenty w wysokości 4 od sta w terminach w umowie oznaczonych;

c) pozatem do tegoż terminu nowonabywcy bez zgody okręgowego Urzędu ziemskiego nie mają prawa wyzbywać się w całości lub częściowo wydzielonych im gruntów, oddawać takowe w całości lub częściowo w dzierżawę lub obciążać je długami;

d) niezwłocznie zagospodarować oddaną w posiadanie kolonię;

e) osobiście i racyonalnie prowadzić na niej gospodarstwo;

f) wykonać przewidziane w planie parcelacyjnym melioracye, lub współdziałać przy ich przeprowadzeniu;

g) urządzić i utrzymywać w porządku drogi, rowy i granice, jako też objekty wspólnego użytkowania;

h) ubezpieczyć cały dobytek od ognia;

i) poddać się nadzorowi i kontroli Urzędu ziemskiego.

Art. 74. Wszystkie warunki, na jakich kolonie zostają przekazane nowonabywcom, oraz zobowiązania tych ostatnich winny być szczegółowo wymienione w umowach przedwstępnych z zaznaczeniem, że niedotrzymanie któregokolwiek warunku lub zobowiązania pociąga za sobą rozwiązanie umowy i przejęcie kolonii przez okręgowy Urząd ziemski celem oddania jej w posiadania następnemu z pośród zakwalifikowanych kandydatów.

Rozdział IV.

Wykonanie parcelacyi.

Art. 75. Po powzięciu decyzyi w sprawie zatwierdzenia operatu parcelacyjnego okręgowego Urząd ziemski zarządza techniczne wykonania na gruncie projektu parcelacyi, przesyłając akta parcelacyi komisarzowi ziemskiemu z poleceniem zawsrcia z nowonabywcami przedwstępnych umów i wprowadzenia ich w posiadanie, jak również z poleceniem wykonania likwidacyi gospodarstwa na parcelowanym objekcie.

Art. 76. Po otrzymaniu akt sprawy komisarz ziemski ogłasza za pośrednictwem władz gminnych:

a) nazwiska kandydatów zakwalifikowanych przez okręgowy Urząd ziemski do nabycia kolonii;

b) wysokość określonego dla każdego z nich zadatku;

c) obowiązek wniesienia takowego niezwłocznie do kasy powiatowej na rachunek okręgowego Urzędu ziemskiego;

d) termin i miejsce sporządzenia przedwstępnej umowy;

e) obowiązek kandydatów zjawienia się w określonem miejscu i terminie z kwitami na opłacony zadatek celem zawarcia przedwstępnej umowy.

Art. 77. W określonym czasie i miejscu komisarz ziemski przystępuje do sporządzenia z nowonabywcami przedwstępnych umów według ustalonych wzorów i ogłasza termin wprowadzenia nowonabywców w posiadanie kolonii. Jeżeli którykolwiek z zakwalifikowanych kandydatów cofnie się od sporządzenia umowy, komisarz ziemski ogłasza, że zadatek jego podlega zwrotowi i przeznacza kolonię następnemu z listy zakwalifikowanych kandydatów, polecając mu wnieść zadatek do kasy powiatowej.

Art. 78. Po wycięciu kolonii na gruncie i zawarciu umów przedwstępnych komisarz ziemski w określonym terminie oddaje w posiadanie nowonabywców kolonie, o czem

sporządza odpowiedni protokół, jednocześnie likwiduje gospodarstwo na parcelowanym objekcie zgodnie z decyzyą okręgowego Urzędu ziemskiego.

Art. 79. Po dokonaniu powyższych czynności komisarz ziemski cały operat parcelacyjny, z dołączeniem przedwstępnych umów, protokołów oddania w posiadanie i raportu likwidacyjnego przesyła do okręgowego Urzędu ziemskiego.

Art. 80. Okręgowy Urząd ziemski w składzie przewidzianym w art. 72 rozpatruje cały operat parcelacyjny, zatwierdza wykonanie parcelacyi, sporządza akt likwidacyi gospodarstwa na parcelowanym objekcie i ustala termin zawarcia formalnych aktów kupna-sprzedaży.

Art. 81. Sprawa parcelacyi zamiejscowej zostanie uregulowana przez specyalne przepisy.

Art. 82. Do czasu zorganizowania okręgowych Urzędów ziemskich wszelkie czynności okręgowego Urzędu ziemskiego w sprawach parcelacyjnych wykonywać będzie prezes przy współudziale inspektora, członka stałego i rewidenta pomiarów, czynności Rady powiatowej — komisarz ziemski.

Prezes Głównego Urzędu ziemskiego: *Wilkoński*, m. p.

Rozporządzenie Ministra aprowizacyi i Ministra rolnictwa i dóbr państwowych w przedmiocie obrotu zbożem siewnem w roku gospodarczym 1920/21.

Na mocy art. 1, 2, 4 i 6 ustawy z dn. 9. lipca 1920 r. o aprowizacyi na rok gospodarczy 1920/21 *Dziennik ustaw R. P.* 56, 1920, poz., 3481, wydane zostaje następujące rozporządzenie:

Art. 1. Gospodarstwa nasienne, produkujące oryginalne odmiany zbóż, o ile przedstawią odpowiednie zaświadczenie Ministerstwa rolnictwa i dóbr państwowych, zostają zwolnione od dostawy kontyngentu, winny jednak wylegitymować się przed władzą administracyjną I-ej instancyi z dokonanych sprzedaży do wysokości przypadającego na nie kontyngentu, stosownie do przepisów zawartych w art. 3 i 4 niniejszego rozporządzenia.

Co do sprzedaży zbóż ozimych gospodarstwa te winny wylegitymować się do 15. października 1920 r., co do zbóż jarych do 1. czerwca 1921 r.

Art. 2. Gospodarstwa nasienne, produkujące oryginalne odmiany zbóż, zostają zwolnione od dostawy na poczet kontyngentu takiej ilości zboża, jaka zostanie zakwalifikowana, jako trzy pierwsze odsiewy od zbóż oryginalnych, przez odpowiednie instytucye (na ziemiach b. zaboru rosyjskiego z wyłączeniem powiatów: jędrzejowskiego, miechowskiego, pińskiego i olkuskiego, przez Sekcyę nasienną Centralnego Tow. rolniczego w Warszawie, na ziemiach b. zaboru austryackiego, oraz w powiatach: jędrzejowskim, miechowskim, pińczowskim i olkuskim, przez Komisyę nasienną przy Małopolskiem Tow. rolniczem w Krakowie dla Małopolski zachodniej i przez Komisyę nasienną Tow. gospodarskiego we Lwowie dla Małopolski wschodniej (po przedstawieniu odnośnych zaświadczeń władzy administracyjnej I-ej instancyi).

Gospodarstwa te jednak winny wylegitymować się ze sprzedaży, stosownie do przepisów zawartych w art. 3 i 4 niniejszego rozporządzenia i w terminach wskazanych w art. 1.

Art. 3. Zboże siewne może być sprzedawane z zaliczeniem na poczet dostaw kontyngentowych filiom lub agenturom P. U. zbożowego, oraz osobom posiadającym zezwolenie na zakup zboża siewnego, wydane stosownie do przepisów zawartych w art. 4 niniejszego rozporządzenia, a pozatem tym istytucyom, którym Ministerstwo rolnictwa w porozumieniu się z Ministerstwem aprowizacyi udzieli prawo prowadzenia handlu zbożem siewnem.

Art. 4. Zezwolenie na zakup zboża siewnego są wydane w myśl poniższych zasad:

1) na zakup zboża siewnego w granicach powiatu zezwolenia wydaje Starosta;

2) na zakup zboża w granicach województwa zezwolenia wydaje wojewoda a w Małopolsce w granicach terenu, objętego działalnością Inspektoratu okręgowego pomocy rolnej, właściwy Inspektorat;

3) na zakup zboża siewnego poza granicami województwa, lub w Małopolsce poza terenem objętym działalnością Inspektoratu okręgowego pomocy rolnej, zezwolenia wydaje Ministerstwo rolnictwa i dóbr państwowych.

Zezwolenia winny zawierać następujące dane: imię i nazwisko nabywcy, nazwę wsi lub majątku, powiat i gatunek oraz ilość zboża, wypisaną słowami.

Art. 5. Wytwórcom rolnym, którzy nabyli zboże siewne kontyngentowe, podwyższony zostaje wyznaczony im kontyngent o ilość nabytego zboża.

W tym celu władze wymienione w punk. 2 i 3 art. 4. winny zawiadamiać o wydanych zezwoleniach starostę powiatu, w którym gospodarstwo nabywcy jest położone, jak również filię lub agenturz p. Urzędu zbożowego, znajdujące się w tym powiecie.

Art. 6. Instytucye, upoważnione do handlu zbożem siewnem przez Ministerstwo rolnictwa w porozumieniu z Ministerstwem aprowizacyi, mogą nabywać jedynie oryginalne odmiany zboża i kwalifikowane trzy pierwsze odsiewy od zbóż oryginalnych, pozatem obowiązane są:

1) wydawać rolnikom, u których został uskuteczniony zakup, firmowe kwity, zaopatrzone podpisem członka Zarządu instytucyi i pieczęcią Ministerstwa rolnictwa Kwity winny zawierać: imię i nazwisko sprzedawcy, nazwę wsi lub majątku, powiat, oraz ilość nabytego zboża w kilogramach, wypisaną słowami.

2) wyrachować się przed Ministerstwem rolnictwa z ilości nabytego i sprzedanego zboża na podstawie kwitów, zezwoleń oraz remanentów, przyczem wyrachowanie się winno nastąpić w terminie wskazanym w art. 1 i zawierać nazwy majątków względnie wsi, do których zboże na siew zostało dostarczone.

Art. 7. Zboże siewne na pomoc rolną skupują filie i agentury Państwowego Urzędu zbożowego i przekazują ja na mocy dyspozycyi delegatów P. U. Zb. przy województwach poszczególnym starostom do podziału pomiędzy wytwórców rolnych, przyczem kontyngent tych wytwórców winien być zwiększony o ilość przydzielonego im zboża.

Art. 8. Od dostawy ziemiopłodów w ilościach, o które został podwyższony kontyngent w myśl ustęp 1. art. 5, zwolnić może wytwórców jedynie właściwa komisya kontyngentowa.

Przy dostawie winien być zachowany stosunek ziemiopłodów, określony art. 1 ustawy z dnia 9. lipca 1920 r, (*Dz. ust. R. P.* Nr 56 1920 r., poz. 348) następujące terminy: dostawa wzamian za zboże siewne ozime winna być uskuteczniona do dnia 1. stycznia 1920 r., za jare do dnia 1. czerwca 1920 roku.

Art. 9. Na zboże siewne ustanawia się ceny następujące:

1) na zboże oryginalne ceny nie są ograniczone i pozostawione są dobrowolnemu porozumieniu pomiędzy sprzedawcą i nabywcą;

2) na zakwalifikowane przez instytucye, wskazane w art. 2, pierwszy odsiew od zbóż oryginalnych o 30% wyższy od cen, ustanowionych na takie zboże konsumcyjne;

3) na zakwalifikowany drugi i trzeci odsiew od zbóż oryginalnych o 20% wyższe od cen ustanowionych na takież zboże konsumcyjne.

Art. 10. Obrót zbożem siewnem jest dozwolony: ozimem do dnia 10. października 1920 roku, jarem do 15. maja 1921 roku.

O ile pozostawałyby po tych terminach pewne ilości niezużytkowanego zboża siewnego z ilości podlegających odstawie na poczet kontyngentu w urzędach, w instytucyach do handlu zbożem siewnem upoważnionych i u wytwórców, zboże to winno być przekazane miejscowej filii lub agenturze P. U. zbożowego najpóźniej do dnia 1. listopada 1920 roku, jeśli chodzi o zboże ozime; do dnia 1. czerwca 1921 roku, jeśli chodzi o zboże jare.

Art. 11. Winni niestosowania się do przepisów, zawartych w niniejszem rozporządzeniu, podlegają karom przewidzianym w art. 6-ym ustawy z dnia 9. lipca 1920 roku (*Dziennik ust. R. P.* Nr. 56, 1920, poz. 348).

Art. 12. Rozporządzenie niniejsze uzyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia w *Dzienniku ustaw Rzplitej Polskiej*.

Warszawa, dnia (?) 1920 roku.

Minister aprowizacyi: *St. Śliwiński*, m. p.

Minister rolnictwa i dóbr państwowych: *Bardel*, m. p.

Wiadomości o Oddziałach i Spółkach handlowo-rolniczych Towarzystwa Gospodarskiego.

Uchwały Walnego Zgromadzenia Spółki handlowej rolników i hodowców „Snop" w Lubaczowie. Dnia 12. czerwca 1920 r. odbyło się Walne Zgromadzenie Spółki handlowej roln. i hodowców „Snop" w Lubaczowie. Walnemu Zgromadzeniu przewodniczył członek Rady nadzorczej ks. Józef Pragłowski, poświęcając w swem zagajeniu słowa nieodżałowanej pamięci zmarłym śp. prezesowi Rady nadzorczej Kalikstowi ks Ponińskiemu i wiceprezesowi Spółki Szawłowi Friserowi.

Stosownie do porządku dziennego Zebrania zdał członek Zawiadowstwa Dr Henryk Friser sprawozdanie z czynności Spółki za dwa lata administracyjne, t. j. rok 1918 i 1919, i wykazał, że aczkolwiek dokonano zamknięcia roku administracyjnego 1919 z deficytem w kwocie 1247 K 10 h, jednakowoż zysk Spółki z czynności w roku bieżącym nietylko pokrył straty, lecz przyspożył Spółce sporo dochodu. Na wniosek Komisyi rewizyjnej przyjęło Walne Zgromadzenie zamknięcie rachunkowe do wiadomości i udzieliło Zawiadowstwu absolutoryum z dotychczasowej działalności.

Następnie dokonano wyboru do Zarządu Spółki z następującym wynikiem. Do Rady nadzorczej weszli: Dr Henryk Frieser, Ernest Ganter, Dr Andrzej Urzędowski, ks. Józef Pragłowski, Szczepan Dąbek. Zawiadowcami wybrano: Władysława Lipińskiego, Józefa Czuwałę i Józefa Argasińskiego; na zastępcę Wiktora Tymińskiego. Do Komisyi rewizyjnej weszli: Aleksander Lewanowicz, Władysław Koralewski, Jan Cencora; jako zastępca Michał Argasiński.

Walne Zgromadzenie uchwaliło jednogłośnie zmianę statutu, przyjmując jako udział członka wkładkę 100 Mk, i poddało Spółkę ustawowemu nadzorowi Związku rewizyjnego Spółek handlowo rolniczych we Lwowie. Na Zebraniu poruszał delegat Związku rewizyjnego żywotne sprawy Spółki, jej stosunki do Związku, instytucyi rolniczych i t. d.

Ponieważ żaden z członków nie zgłosił wniosków w terminie statutowo przepisanym, zamknął przewodniczący posiedzenie apelem do podpisywania państwowej pożyczki odrodzenia.

Z Walnego Zgromadzenia Spółki handl. roln. i hodowców w Starym Samborze. Dnia 15. czerwca b. r. odbyło się w sali „Gwiazdy" Walne Zgromadzenie Spółki handl. roln. i hodowców w Starym Samborze. Zebraniu przewodniczył ks. Wojciech Owoc, sekretarzował p. Antoni Iwański.

Przedmiotem Walnego Zgromadzenia było sprawozdanie Zarządu z czynności Ski za lata administr. 1918 i 1919 i zamknięcie rachunków po dzień 31. grudnia 1919 r. Nad sprawozdaniem przedłożonem przez p. A. Bzowskiego wywiązała się ożywiona dyskusya. Postanowiono wykazane w roku 1919 straty w kwocie K 25.000 nie odpisywać od udziałów członków, lecz pokryć z zysków roku 1920, tembardziej, że zyski te, wedle surowego bilansu po czerwiec 1920, kilkakrotnie przewyższały poniesioną stratę.

Na wniosek Komisyi rewizyjnej uchwaliło Walne Zgrom. przyjęcie rachunków i udzieliło Zawiadowstwu absolutoryum z dotychczasowej czynności.

Sprawę zmiany statutu postanowiono przeprowadzić na propozycyę delegata Związku rewizyj. na osobnem Walnem Zgromadzeniu.

Następnie wybrano Radę nadzorczą, w której skład weszli: Aleksander Bzowski, Dr Wojtasiewicz, ks. Owoc, Józef Boba i J. Laskowski. Wyłoniona we formie wniosku sprawa założenia przy Spółce hurtowni aprowizacyjnej była przedmiotem żywej dyskusyi.

W konsekwencyi przyjęło Walne Zebranie wniosek Dr Wojtasiewicza na założenie takiej hurtowni i postanowiło załatwić sprawę definitywnie na nadzwyczajnem zebraniu, które się odbyło dn. 2. lipca.

Na tem Zgromadzeniu przyjęto wzorowy statut, wydany przez Związek rewizyjny Spółek handl. roln. i zmieniło firmę przez dodanie nazwy „Rolnik", Spółka handl. rolników i hodowców w Starym Samborze, Stow. zarej. z ogr. por.

Opierając się na postanowieniach nowego statutu uzupełniono Radę nadzorczą 4 członkami w osobach Stanisława Dracza, Jana Rolniaka, Antoniego Iwańskiego i Romualda Halki.

Następnie wybrano Komisyę rewizyjną, do której weszli Klemens Pokorny, Jan Kuczwara i Leon Stankiewicz.

Zainicyonowaną na poprzedniem Walnem Zebraniu członków sprawę założenia hurtowni aprowizacyjnej zadecydowało Zebranie jako osobny dział handlowy, powierzając Zarządowi postaranie się o osobnego kierownika handl. i zaprowadzenie dla tego działu osobnej rachunkowości.

Na tem wyczerpano porządek dzienny i zgromadzenie zamknięto.

Sprawozdanie z czynności biura Związku rewizyjnego za czas od 1. czerwca do 31. lipca 1920 r. W okresie dwumiesięcznej pracy Związek kontynuował dalej programem Wydziału oznaczone zadania, to jest pracę nad zamknięciem rocznych rachunków Spółek oraz pracę przygotowawczą nad kursem informacyjnym, którego termin otwarcia odłożono z powodów technicznych na początek sierpnia. Rozwinięto propagandę zapomocą ogłoszeń w pismach i rozesłania odezw o kursie do Dyrekcyi akademii handlowych, szkół i prywatnych kursów. Kurs ten wywołał wielkie zainteresowanie się i pomimo niesprzyjających warunków politycznych zgłosiło się, oprócz pracowników w Spółkach, 28 nowych kandydatów i kandydatek z pośród abituryentów i abituryentek. Rozumie się, że kurs ten musi być odłożony aż do nastania normalnych warunków, gdyż wielu prelegentów i kandydatów na kurs wstąpiło w szeregi armii. W okresie dwumiesięcznym odbyły Walne Zgromadzenia następujące Spółki: 1. czerwca Gródek Jagielloński, 12. — Lubaczów, 15.— Stary Sambor (2 lipca odbyło się nadzwyczajne zebranie w Starym Samborze, które zrealizowało uchwały poprzedniego zgromadzenia), 5. lipca Drohobycz. Na walnych zgromadzeniach był obecny delegat Związku, który wykazywał ewentualne braki w prowadzeniu Spółek i dawał wskazówki co do potrzebnych zmian w prowadzeniu. Lustracye spółek przeprowadzał lustrator p. Krahelski, gdyż drugi lustrator, p. Czarnik, dopiero w połowie lipca powrócił z kursu lustratorskiego w Krakowie. Lustrator odbył lustracyę Spółki i zestawił bilans z zamknięcia rachunkowego za rok administracyjny 1919 w Lisku, zlustrował Spółki i zaprowadził względnie zmienił książkowość w Spółkach w Tarnopolu, Trembowli i Kołomyji. Wobec tego, że nie wszystkie Spółki mają fachowych buchalterów, lustrator zmuszony jest poświęcać zbyt wiele czasu poszczególnym Spółkom. Wykształcenie odpowiednich sił na projektowanym kursie powinno usunąć te niedogodności. Związek zajmował się też wyszukiwaniem i umieszczaniem w Spółkach odpowiednich pracowników, zamierzał zająć się skupowaniem produktów rolnych od członków przez miejscowe Spółki, uzupełnieniem wydawnictw druków, potrzebnych do prowadzenia jednolitej rachunkowości w Spółkach, jednak wszystkie te projekta musiały z konieczności uledz zwłoce. *E. Z.*

Nakładem Towarzystwa Gospodarskiego. Drukarnia Udziałowa we Lwowie. Odpowiedzialny redaktor: Dr Henryk Pawlikowski.